

100 procent afhængig af at kunne vande

Midtjysk kartoffelavler og hans far har på to år investeret i otte nye vandingsmaskiner

Af Gudrun Andreassen

I vækstsæsonen kører vandingsmaskinerne for fuld kraft. Især i Midt-, Vest-, Syd- og Sønderjylland. Og nogle steder er vandingen en nødvendighed for at kunne dyrke jorden rentabelt.

Sådan er det for eksempel hos Jørgen Kviesgaard i Bording i Midtjylland, hvor de tilførte vanddråber er grundlaget for avlen på hans 200 hektar og hans fars lige så store arealer, som far og søn driver i fællesskab.

Kartoffelavlens er en vigtig del af deres samlede landbrugsproduktion, der ud over specialproduktionen af både spise-, lægge- og fabrikskartofler, består af en svineproduktion med godt 500 søer og opfødning af cirka halvdelen af smågrisene, og ellers kornavl på de fleste hektar.

- Kunne vi ikke vande, var vi her slet ikke, slår Jørgen Kviesgaard fast.

90 procent af de 400 hektar kan vandes, og far og søn er 100 procent af-

hængig af at kunne vande. Derfor bekymrer snakken om begrænsning af vandingsrettigheder i forbindelse med de kommende vandmiljøplaner Jørgen Kviesgaard.

- Det vil være katastrofalt for et område som dette, siger den midtjyske svineproducent.

Jørgen Kviesgaard har dog ingen problemer haft med at få vandingsstilladelser.

- Det, tror jeg, har været rimelig let at få i det gamle Ringkøbing Amt. Der er også vand nok, men vi skal hente det langt nede. Vores borer er mellem 40 og 90 meter dybe.

Arbejdet med vandingen tager fuldt ud én mands arbejde. I praksis er det den faste markmand samt Jørgen Kviesgaard og hans far, der deles om arbejdet. Derudover har Jørgen Kviesgaard to faste medhjælpere i stalden.

En nabo hjælper også til, blandt andet med sortering af spise- og læggekartoflerne, som Jørgen Kviesgaard har oplagret

og løbende afsætter gennem Danespo. Fabrikskartoflerne leveres om efteråret.

Fra i år bliver mandskabet suppleret. Jørgen Kviesgaard har lavet aftale med en lette om at hjælpe forår og efterår i marken.

- Flytningen af vandingsmaskinerne er ikke det mest krævende. For det kan man planlægge. Det er vedligeholdelse og reparation af hele anlægget med de mange meter jordledning, pumpeanlæggene og selve vandingsmaskinerne, der tager tiden.

- Det er altid om natten og i weekenderne, jordledningerne springer, og

Afgrødevalg

Afgrødefordelingen hos Jørgen Kviesgaard og hans far:

Hvede	115 ha
Vinterbyg	70 ha
Vårbyg	100 ha
Spisekartofler	40 ha
Læggekartofler	25 ha
Fabrikskartofler	30 ha
Brak	20 ha

Kartoffelmarkerne vandes 3-8 gange i vækstsæsonen afhængig af regnmængden og fordampningen. Kornmarkerne vandes 2-5 gange.

vandpumperne sætter ud, lyder Jørgen Kviesgaards erfaring.

Udskiftede vandingsmaskinerne

Derimod er der ikke meget vedligeholdelse med vandingsmaskinerne. De er også helt nye.

Til 2009-sæsonen købte han selv fire nye FJ-vandingsmaskiner fra Smedemesteren, og faderen købte én fra samme leverandør. Dem har de været så tilfredse med, at faderen til denne sæson får leveret yderligere tre vandingsmaskiner fra Smedemesteren.

Denne udvidelse af maskinparken er også begrundet i motorvejsanlægget i det midtjyske, hvor faderens jorder bliver skåret midt igennem af den nye vej, så en omlægning af jordledningerne har været nødvendig.

Men i forvejen er de heller ikke overforsynet med vandingsmaskiner. Med otte maskiner bliver der godt 45 hektar til hver vandingsmaskine.

- Normalt kan en maskine kun klare fire hektar i døgnet, hvilket giver 25-30 hektar om ugen, inden vandingen starter forfra, og i tørre perioder, bør kartoffelmarkerne vandes hver femte dag, siger Jørgen Kviesgaard.

- Så vi har ikke overskud af vandingskapacitet, men har behov for hjælp fra oven.

- Derfor gør vi meget ud af at tilrettelægge sædskiftet efter vandingsmaskinerne, så vandingen bliver udnyttet bedst muligt, siger Jørgen Kviesgaard.

Jørgen Kviesgaard havde i 2008 nogle næsten nye vandingsmaskiner fra en anden dansk leverandør, men han var utilfreds med holdbarheden af bagakserne og betaling for disse reparationer.

- Heldigvis var der en fornuftig gensalgpris på de fire maskiner, som vi solgte i forbindelse med skiftet af leverandør. Jørgen Kviesgaard er meget til-

Jørgen Kviesgaard og hans far købte til 2009-sæsonen fem nye FJ-vandingsmaskiner fra Smedemesteren, og tre mere er på vej til den kommende sæson.

freds med de slanger, Smedemesteren bruger. De har ifølge den midtjyske kartoffelavler to fordele.

- Selve godset i slangerne er tyndere end normalt. De har en indvendig radius på 110 millimeter og bevæger derved vandtrykket bedre over store afstande. Det betyder noget for os, fordi vi kører med vandingsmaskiner med 600-750 meter slange.

- Desuden er det bløde slanger. Det var der tidligere dårlige erfaringer med, så de fleste løber skrigende væk, når de hører, at slangerne er af blødt gummi. Men jeg ser det som et stort plus. Man skal lige lære at bruge dem. Der skal mindst være et vandtryk i slangerne på tre bar, når man trækker dem ud, men de er lettere at lægge rundt i kurver, så vandingsmaskinen hurtigere kommer tilbage i kørselsposition efter en drejning.

Normalt ingen problemer med vandingsbredden

Jørgen Kviesgaard kører med 24 meter sprøjtespor, så vandingsmaskinerne kører i hvert 3. kørselspor og skal således dække 72 meter. Det klarer de normalt også fint.

- De fleste af vore maskiner ligger nord-syd, og med sidevind, som der oftest vil være, er der ikke problemer med vandingsbredden. Det er værre, når der er mod- eller medvind, siger Jørgen Kviesgaard.

Noget kan reguleres med udskiftning af dy-

serne. I forvejen bruger han forskellige dyser for at få det optimale tryk på fire bar ved kanonen i vandtilførslen. Vandmængden og dermed trykket varierer nemlig fra anlæg til anlæg. Anlæggene giver mellem 45 og 60 kubikmeter vand i timen.

Kartoflerne har 1. prioritet

Vandingsbehovet er med til at bestemme fordelingen af afgrøder.

- Vi har øget arealerne af vinterbyg, fordi det er med til at sprede vandingssæsonen. I alt dyrkes ca. 70 hektar med vinterbyg, og når vækstsæsonen i denne afgrøde er ved at være ovre, tager kartoflerne over, og det er kartoflerne, der har første prioritet, når afgrøderne slås om vandtilførslen, fortæller Jørgen Kviesgaard.

Vandingen sker efter behov. Det vil sige, at Jørgen Kviesgaard vurderer afgrøderne og sammenholder det med den regionale vejruddigt.

Selv om vejruddigten som regel holder, reagerer Jørgen Kviesgaard efter læresætningen: Det er sjældent, man bliver våd af den regn, de melder om.

- Det er meget fingerspidsfølelse, der bestemmer, hvornår vi vander. Det er jo for sent at starte vandingen, når der er behov, for det varer en uge, inden vi når rundt til alle arealerne. Så det er en form for forsikring, at vi starter i god tid.